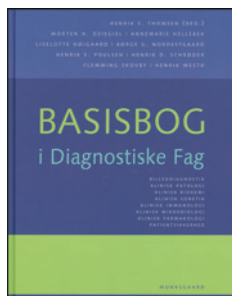

Nyttig om medisinsk diagnostikk

Henrik S. Thomsen, red.
Basisbog i diagnostiske fag
 290 s, tab, ill. København: Munksgaard
 Danmark, 2012. Pris DKK 469
 ISBN 978-87-628-1024-2

Diagnostiske og andre parakliniske fag spiller en stadig større rolle i den kliniske hverdag. Det har skjedd en rivende utvikling i disse fagene de siste årene. Dette er bakgrunnen for å skrive denne boken med medisinstudenter som målgruppe. Forfatterne kommer fra alle de tre medisinske fakultetene i Danmark og representerer et bredt utvalg av kompetanse.

Boken omhandler alt fra basale prinsipper vedrørende de enkelte undersøkelsesmetodikkene til kliniske problemstillinger, som for en kliniker framstår som den viktigste delen.

Kapitlet om bildediagnostikk utgjør en vesentlig del, hvor den nyere utviklingen av CT-, MR- og PET-diagnostikk beskrives, og en oversikt over intervensjonsradiologiske prosedyrer gis.

I hverdagen opplever man ofte at diagnostiske verktøy brukes som screening uten at veldefinerte problemstillinger foreligger. Et viktig budskap er at det er viktig at man definerer hva man ønsker å få svar på, slik at man rekvirerer de riktige undersøkelsene eller kombinasjonene av undersøkelser. Boken inneholder en rekke kliniske eksempler og problemstillinger som illustrerer dette på en god måte.

Klinisk genetikk omhandles i et av kapitlene. Dette er et område i sterk utvikling. Man har rettet et sterkt søkelys mot dette, ikke minst fordi en rekke kommersielle aktører er inne på markedet for å tilby sine tjenester. Dette er en god oversikt over hvilke muligheter den genetiske informasjonen gir med hensyn til diagnostikk og valg av behandling ved visse sykdommer. Styrken ligger likevel vel så mye i beskrivelsen av de begrensningene og forbeholdene i tolkningen av den informasjonen som man har mulighet for å innhente. Forfatterne diskuterer grundig de etiske dilemmaene man vil stå overfor når man skal forholde seg til den informasjonen man får. Hvor sterk er relasjonen mellom en genetisk disposisjon og risiko for å utvikle sykdom? Hvor omfattende skal en familiær kartlegging være? Hvilke profylaktiske eller behandlingsmessige konsekvenser vil informasjonen ha? Hvilken psykisk belastning og betydning for livskvaliteten vil kjennskap til den genetiske informasjonen ha?

Videre er det kapitler om patologi, biokjemi, immunologi, mikrobiologi og farmakologi/farmakoterapi.

Det farmakologiske kapitlet omhandler farmakokinetikk, medikamentinteraksjoner og medikamentelle bivirkninger, noe som utgjør en ikke ubetydelig andel av innleggelsene ved våre sykehus.

De mikrobiologiske kapitlene omhandler doserings- og behandlingsprinsipper og antibiotikavalg og behandlingsvarighet ved en rekke kliniske tilstander. Administrasjonsform og valg av/overgang til perorale alternativer ved mindre alvorlige infeksjoner er både billigere og reduserer risikoen for kateterrelaterte infeksjoner, og er noe man i større grad bør ha et bevisst forhold til.

Selv om boken er skrevet med henblikk på medisinstudenter, vil den kunne være nyttig også for utdanningskandidater i kliniske fag, hvor innsikt i og kunnskap om de diagnostiske mulighetene er viktig for god og optimal problemløsning i den medisinske hverdagen.

Tor Tønnessen
 Drammen sykehus

Hvilke forhold påvirker spisemønsteret vårt?

Lotte Holm, Søren Tange Kristensen, red.
Mad, mennesker og måltider
 Samfundsvidenskabelige perspektiver.
 2. utg. 445 s, tab, ill. København: Munksgaard
 Danmark, 2012. Pris DKK 338
 ISBN 978-87-628-0929-1

De senere årene er matkultur blitt et viktig tema, og matens betydning for mennesket er stadig tydeligere i den offentlige debatten og i mediene generelt. Samfunnsvitenskapelig forskning på området øker, og denne 2012-utgaven avspeiler utviklingen.

Det er tre hoveddeler: *Måltider, fellesskaper og institusjoner*, *Fødevarer, betydninger og madkultur* og *Spisevaner, sundhet og forskelle mellom mennesker*.

I den første delen blir måltidet beskrevet som en anerkjennelse av familiefellesskap, særlig i etterkrigstiden. Det har betydning for sosialisering av barna, innlæring av regler for bordskikk, hensyn, selvbeherskelse og samarbeid. Historisk sett har ikke fellesmåltidet vært for alle. Menn, kvinner, tjenestefolk og barn har hatt forskjellig status og ikke sittet ved sammen bord under måltidene.

Hele den første delen består av refleksjoner rundt betydningen av fellesmåltidet for sosialisering og følelse av fellesskap og tilhørighet. Familiemedlemmer i dag er ofte engasjert i aktiviteter utenfor hjemmet, og ikke alle er hjemme samtidig. Er familiene nå på vei til å bli individualister under samme tak?

Alle spiser, alle drikker, men hva mener helsemyndighetene er riktig mat og drikke, og hva mener andre? Disse spørsmålene drøfter forfatterne i den andre delen, *Fødevarer, betydninger og madkultur*. Ofte styres forestillinger om riktig mat av normer og kulturelle regler. Mange normer er uformelle og vanskelig å sette ord på, også for de som lever etter dem.

Den andre hoveddelen omhandler tradisjonelle måltidsstrukturer, matvarers rangordning og matvaregruppers utbredelse og næringsverdi. Når nye matvarer introduseres, endrer da normene seg?

Et nytt moralsk klima utvikler seg i forhold til hvordan vi forvalter vår makt over naturen, hvordan vi styrer korn- versus kjøttproduksjon. Vil energiressurser til matproduksjon fremtvinge et redusert kjøttforbruk i fremtiden? Interessante refleksjoner rundt matteknologi, alkoholbruk, økologisk forbruk, funksjonell mat og bruk av ferdigmat avslutter dette andre temaet.

Sult og metthet er aktuelle fenomener som bør være i balanse, men som ikke så lett lar seg måle. I den siste delen belyser forfatterne mange interessante tilnærminger i forhold til appetitt, kvalme, måtehold, trøstespising, nyttespising, spisevegring og overspising.

Helsemyndigheter har ønske om, gjennom forskjellige politiske initiativer, å fremme folkehelse og forebygge sykdom. Man hevder likevel at forebyggingspolitikken tillegger det enkelte individ et for stort ansvar for egen helse.

Moderne helsedyrking brer om seg og antar mange former, og det dukker opp nye alternative og uautoriserte kostideologier. Noen satser alternativt helt og fullt, med bakgrunn i «spørsmål vitenskapen ikke gir oss svar på».

Boken er interessant og lettlest, med en fin blanding av vitenskapelige fakta og filosofisk tilnærming til emner og kapitler. Det er rikelig med referanser. Den burde brukes i helserelatert undervisning på høyere nivå, i tillegg som refleksjonsmateriale for andre i helserelaterte yrker.

Mette Helvik Mørken
 Haukeland universitetssykehus